

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Jana Kratochvíla a Štěpána Výborného v právní věci

žalobce: **P. K., ...**
bytem ...

proti
žalovanému: **Magistrát hl. města Prahy**
sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1

za účasti osoby zúčastněné na řízení: Mgr. K.P.
bytem ...

o žalobě proti rozhodnutí Magistrátu hl. města Prahy, odboru živnostenského a občanskosprávního ze dne 29. 8. 2019, č. j. MHMP 1781578/2019, sp. zn. S-MHMP 547786/2019,

takto:

- I. Žaloba s e z a m í t á.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhal přezkumu rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 8. 2019, č. j. MHMP 1781578/2019, sp. zn. S-MHMP 547786/2019 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo rozhodnuto zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu městské části Praha 15,

odboru občanskosprávních agend (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 29. 1. 2019, č. j. ÚMČ P15 52312/2018/OOSA/Ero (dále jen „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“) a kterým bylo toto rozhodnutí o nevyhovění žádosti žalobce o povolení změny příjmení jeho syna nezletilého Š. P., narozeného dne 18. 6. 2017 na příjmení K. potvrzeno.

2. Žalobce namítl, že bylo porušeno jeho právo na ochranu rodinného života a práva coby otce na spolurozhodování o příjmení jeho dítěte (čl. 32 Listiny základních práv a svobod), ze kterého byl jednáním matky a následně správních orgánů vyloučen.
3. Dle žalobce došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces, zakotveného v Listině základních práv a svobod v čl. 37 odst. 3 a k porušení § 7 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) o rovnosti účastníků, kdy byla nepřiměřeně upřednostněna strana matky (jí vyjádřený nesouhlas se změnou příjmení dítěte), a to i přes nahrazení jejího souhlasu rozhodnutím Obvodního soudu pro Prahu 10, sp. zn. 20P a Nc 385/2017, čj. 20Nc 1505/2017-18 ze dne 26. 2. 2018).
4. Žalobce namítl, že došlo k porušení § 2 odst. 4 správního řádu, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.
5. Dále namítl porušení § 50 odst. 4 správního řádu, neboť rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 2. 2018, č. j. 20 Nc 1505/2017 – 18 pro správní orgán závazné, což oba správní orgány pominuly, čímž zatížil žalovaný své rozhodnutí vadou, kdy nehodnotil podklady, zejména důkazy podle své úvahy, a přitom pečlivě nepřihlížel k všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.
6. Žalobce v závěru žaloby označil jako nesprávnou úvahu žalovaného, neboť byl uveden v omyl jednající úředníci na matrice dne 1. 11. 2017, byl tak naprosto vyloučen z možnosti určit svému synovi příjmení. Byl odsouzen jen do role platícího otce, bez možnosti ovlivnit statusové otázky syna, kterou volba příjmení bezpochyby byla. Žalobce uvedl, že pro změnu příjmení na K. hovoří to, že rodiče již mají spolu dceru B., která je starší a vnímá, že její plnorodý bratr se jmenuje jinak než ona.
7. Ve vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že žalobce nebyl napadeným rozhodnutím ani rozhodnutím správního orgánu I. stupně zkrácen na právech více, než bylo třeba k ochraně práv dalších osob. Žalobce měl bezesporu v souladu s čl. 32 Listiny základních práv a svobod právo podílet se na rozhodování o příjmení nezletilého Š.. Toto právo však náleželo i matce. V případě protichůdných názorů rodičů na příjmení dítěte jsou správní orgány nuceny zvážit důvody pro povolení či nepovolení změny, zohlednit zájem dítěte a rozhodnout především v zájmu dítěte. Tímto způsobem správní orgány postupovaly. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 2. 2018, č. j. 20 Nc 1505/2017 – 18, který nabyl právní moci dne 10. 4. 2018, byl pouze nahrazen písemný souhlas matky k podání žádosti o povolení změny příjmení nezletilého. Uvedený rozsudek však nebyl pro správní orgány závazný z hlediska povolení či nepovolení změny příjmení, neboť pouze správní orgány jsou podle § 72 odst. 2 a 4 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“) nadány právem samostatně posuzovat vážnost důvodů pro povolení změny příjmení a soulad změny příjmení se zájmy a potřebami nezletilého dítěte. Zájem dítěte byl pečlivě posouzen a postaven nad zájem otce i matky, jakož i nad zájem veřejný. Za nepřipadnou pokládal žalovaný námitku žalobce, že byl v důsledku uvedení

v omyl úřednicí na matrice dne 1. 11. 2017 vyloučen z možnosti určit svému nezletilému synovi Š. příjmení. Z úředního záznamu jednoznačně vyplynulo, že se rodiče na příjmení dítěte nedohodli. Z tohoto důvodu se Úřad městské části Praha 2 dopisem ze dne 28. 11. 2017 obrátil na Obvodní soud pro Prahu 10, aby nezletilému příjmení určil. Žalovaný si byl vědom toho, že ve společné domácnosti s matkou a nezletilým Š. žila plnorodá sestra nezletilého B., která užívá příjmení žalobce. V případě nesezdaných rodičů dítěte je však dotčená právní úprava mnohem volnější, než je tomu v případě rodičů, kteří jsou manžely. Platné právo nijak nebrání tomu, aby společné děti nesezdaného páru nesly různá příjmení. Situace, kdy nezletilé děti týchž rodičů neužívají shodná příjmení, je tedy zákonem o matrikách i občanským zákoníkem předpokládána a v současné době ne zcela neobvyklá. Žalovaný uvedl, že trvá na svém závěru vyjádřeném v napadeném rozhodnutí, že důvody pro změnu příjmení uváděné žalobcem nebyly v porovnání s důvody uváděnými matkou dítěte převažující a ospravedlňující direktivní zásah správního orgánu, který by spočíval v povolení změny příjmení dítěte zcela proti vůli druhého z rodičů. Ke změně příjmení ve správním řízení nemá docházet bez závažných příčin, které v tomto případě neshledal. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

8. Mgr. K. P., matka nezletilého, jako osoba zúčastněná na řízení ve svém vyjádření uvedla, že nesouhlasí s podanou žalobou, neboť neexistuje žádný podstatný důvod, aby téměř tři roky po narození (v době podání žaloby) bylo příjmení nezletilého syna Š. P. direktivně změněno pouze na základě požadavku žalobce. Nezletilý Š. o sobě mluví jako o Š. P., je se svým jménem a příjmením plně ztotožněn a jako P. je vnímán i svým okolím. Jeho sestra B. chápe, že ona se jmenuje po otci a Š. po matce, je s tím plně srozuměna. Naopak nesrozumitelná by pro ni byla náhlá změna příjmení jejího bratra. V dnešní době je zcela běžné, že sourozenci žijící v jedné rodině nemají stejná příjmení. Paní P. vyjádřila názor, že pro dítě a jeho zdravý psychický vývoj je zcela zásadní a důležité, aby se jmenovalo po osobě, která o něj pečuje a ke které má silné citové pouto. O syna pečovala od počátku, zatímco jeho otec jej v době těhotenství i v prvních měsících jeho života ignoroval, o dítě se nikterak nezajímal, otázku jména příjmení očekávaného dítěte nijak neřešil. Proto vyplněné formuláře s uvedením jména a příjmení dítěte (po matce) a bez uvedeného otce odevzdala matrikářce v porodnici až 14. 6. 2017, tj. v den, kdy se měl Š. narodit. Nakonec byla nucena podat k soudu žalobu o určení otcovství a o úhradu nákladů neprovdané matky. Pokud šlo o souhlasné sepsání zápisu o určení otcovství dne 1. 11. 2017 na matrice, žalobce souhlasné prohlášení rodičů s uvedením příjmení „P.“ podepsal, a to zcela svobodně a bez nátlaku. Paní P. rovněž uvedla, že dcera žalobce K. Š., narozená dne 1. 7. 2016, kterou má s jinou ženou, V. Š., se nejmenuje K. po otci, ale Š. po matce přesto, že žalobce a matka nezletilé K. spolu žijí trvale ve společné domácnosti, a to již od roku 2008. Rovněž syn žalobce T. Š., narozený dne 16. 4. 2019, se nejmenuje K. po otci, ale po matce, a to přesto, že žalobce zdůrazňoval, jak důležitá je pro něj otázka zachování rodového jména. Žalobce argumentoval pouze krácením svých práv, nijak ale nehledí na potřeby a zájmy Š. Změna příjmení nezletilého není v jeho zájmu. Změna se povolí především tehdy, když rodič, který se změnou příjmení nesouhlasí, neplní své rodičovské povinnosti, nejeví o dítě zájem a ztratil k němu citový vztah, nebo jestliže z jiného vážného důvodu není v zájmu další výchovy dítěte, aby u něho byl udržován a prohlubován pocit sounáležitosti s tímto rodičem. Paní P. uvedla, že své rodičovské povinnosti plní od prvopočátku a bezpodmínečně, o syna pečuje, vychovává ho a má k němu vřelý citový vztah, který chce i nadále udržovat a prohlubovat. Soudem nařízena změna příjmení by toto pouto nenávratně poškodila.

9. Ze správního spisu vyplývají pro posouzení věci následující relevantní skutečnosti.
10. Dne 31. 10. 2018 podal žalobce u Úřadu městské části Praha 15 žádost o změnu příjmení nezletilého dítěte, a to Š. P., narozeného dne 18. 6. 2017, na příjmení K. K žádosti žalobce přiložil rodný list nezletilého Š. P., ověřené kopie svého občanského průkazu a rodného listu, zápisu o určení otcovství k narozenému dítěti Š. P. ze dne 1. 11. 2017, rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 2. 2018, č. j. 20 Nc 1505/2017 – 18, jímž jmenovaný soud udělil otci souhlas k podání žádosti o změnu příjmení dítěte za matku, paní P. (zde: osobu zúčastněnou na řízení). V žádosti žalobce uvedl, že hlavním důvodem změny příjmení syna je fakt, že dcera B. K., kterou má společně s paní P., se jmenuje K. Žalobce v žádosti uvedl, že se domnívá, že pro děti je jednodušší, když plnorodí sourozenci mají stejné příjmení, aby je okolí nekonfrontovalo s faktem, proč se každé dítě jmenuje jinak. To se žalobce snažil vysvětlit matce, ale neúspěšně. O děti se stará jako řádný otec v rámci možností, které mu umožňuje matka.
11. Dne 7. 11. 2018 se paní P., matka nezletilého Š., dostavila na Úřad městské části Prahy 15, oddělení matrik, kde se seznámila se všemi podklady a uvedla, že se změnou příjmení svého nezletilého syna zásadně nesouhlasí, neboť syn by měl nést její příjmení, jelikož o něj od jeho narození pečuje a syn s ní žije ve společné domácnosti. K odlišnému příjmení dcery B. se vyjádřila tak, že by byla ráda, kdyby se i dcera jmenovala po ní, tj. P., ale vzhledem k vyššímu věku dcery a její školní docházce o tuto změnu nikdy nepožádala, jelikož se nedomnívá, že by to bylo k jejímu prospěchu. O syna po jeho narození neprojevoval zájem. To se změnilo, když podala na soud návrh na určení otcovství. Dne 1. 11. 2017 se oba, tj. žalobce i paní P., dostavili na matriku Úřadu městské části Praha 11 sepsat souhlasné prohlášení o určení otcovství k narozenému dítěti, kde žalobce chtěl, aby syn nesl jeho příjmení, nakonec však prohlášení podepsal i s dohodou o příjmení P. Paní P. svá tvrzení následně doložila dalšími podklady, a to především žalobou o určení otcovství k nezl. Š. P., narozenému dne X, ze dne 31. 8. 2017, návrhem na příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matky z téhož dne, žádostí žalobce o úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a nákladů na pořízení vybavení pro dítě ze dne 14. 3. 2017. Na doplňující otázky správního orgánu I. stupně paní P. odpověděla, že žalobce na děti přispívá, z počátku o syna nejevil zájem vůbec, v současné době se se synem stýká 2x až 3x v měsíci.
12. Odbor sociální péče Úřadu městské části Praha 15, oddělení péče o dítě ve stanovisku k žádosti o změnu příjmení nezletilého Š. P. sdělil, že nezletilý Š. je ve věku, kdy není schopen posoudit důsledky změny svého příjmení.
13. Dne 3. 12. 2018 převzal správní orgán I. stupně přepis komunikace mezi žalobcem a paní P. přes aplikaci WhatsApp od 19. 11. 2017 do 5. 5. 2018 a SMS komunikaci od 18. 6. 2017 do 28. 6. 2017 týkající se péče o nezletilé děti, B. a Š., rodný list dcery B., mimosoudní dohodu rodičů (žalobce a paní P.) uzavřenou s OSPOD ÚMČ Praha 15 ze dne 22. 3. 2017 ohledně nezletilé B. K., dopis žalobce adresovaný paní P. ze dne 14. 3. 2017 (včetně podací stvrzenky stvrzující odeslání dne 16. 3. 2017), reakci žalobce na žádost paní P. o úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a nákladů na pořízení vybavení pro dítě odeslaný paní P. dne 12. 5. 2017, usnesení o návrhu žalobce na vydání předběžného opatření o předání nezletilé B. K. do péče žalobce pro období Vánoc 2017 (od 27. 12. 2017 od 10:00 hod. do 1. 1. 2018 do 19.00 hod.) ze dne 29. 11. 2017. Dále bylo správnímu orgánu I. stupně doručeno vyjádření žalobce ze dne 29. 11. 2018, v němž žalobce uvedl, že důvodem, proč od něj paní P. odešla, bylo jeho nezákonné trestné stíhání, nikoli jeho údajný vztah s jinou ženou.

S paní P. již má dceru B., narozenou dne 12. 6. 2009, pro kterou společně zvolili příjmení K. S dcerou se nepřetržitě od jejího narození stýkal, měl zájem o péči o ní a až do okamžiku narození syna Š. se s paní P. byli vždy schopni dohodnout na všech záležitostech jejich dcery. Toto se změnilo poté, kdy neakceptoval její finanční požadavky. Paní P. s žalobcem přestala komunikovat a začala mu odpírat styk s dcerou, což vedlo až k několika jednáním na OSPOD, která sám inicioval. Od samého počátku těhotenství paní P. se žalobce považoval za otce ještě nenarozeného Š., což se změnilo po dopise paní P. ze dne 14. 3. 2017, kdy jej označila za „domnělého otce“. Paní P. s ním odmítala komunikovat. Teprve u jednání u soudu dne 30. 10. 2017 (o určení otcovství) se vyjasnilo, že došlo k nedorozumění ohledně tzv. domnělého otcovství, žalobce u soudu souhlasil s tím, že otcovství uzná a dostaví se na matriku. Žalobce namítal, že mu bylo odejmuto právo rodiče na volbu jména i příjmení dítěte. Již při jednání dne 1. 11. 2017 nesouhlasil s tím, aby se Š. jmenoval příjmením po matce a žádal o určení příjmení po otci. Žalobce uvedl, že společné děti stejných rodičů se mají jmenovat stejně a že dbá na zachování rodového jména u syna, platí na syna Š. výživné 5.000 Kč a projevuje o něj zájem.

14. Dne 15. 1. 2019 se žalobce a paní P. dostavili k ústnímu jednání. Správní orgán I. stupně se pokusil o smírné řešení, avšak oba prohlásili, že smír není možný. Správní orgán v protokolu shrnul stav věci a zaznamenal vyjádření obou rodičů. Oba rodiče se o obě děti starají v rámci svých možností, oba rodiče argumentují, že sledují zájem dítěte, přesto se nejsou schopni dohodnout na příjmení dítěte. Žalobce uvedl, že by nezletilý měl mít stejné příjmení jako sestra a že by se měl jmenovat po otci. Mělo by k tomu dojít dříve, než začne syn navštěvovat školku či školu. Vyslovil přesvědčení, že model, kdy se dítě jmenuje po otci, se slučuje se standardy této země a dítě by nemělo být prostředkem vyřizování účtů mezi rodiči. Matka naproti tomu zdůraznila, že dcera nemá problém s tím, že její bratr má jiné příjmení. Vyslovila názor, že příjmení syna po ní odpovídá tomu, že spolu žijí, že zajišťuje péči o něj. Otec mohl řešit volbu příjmení do narození syna, což však nevyužil.
15. Dne 29. 1. 2019 vydal správní orgán I. stupně rozhodnutí, kterým rozhodl tak, že žádosti nevyhověl a změnu příjmení nezletilého Š. P. na příjmení K. nepovolil. V odůvodnění správní orgán I. stupně uvedl, že se ani po provedeném dokazování nedomnívá, že žalobcův trvalý zájem o syna a sjednocení příjmení obou sourozenců představuje dostatečný důvod pro změnu příjmení nezletilého, který je od narození až doposud v převážné péči matky, se kterou sdílí i společnou domácnost a zároveň i příjmení. V současné době, kdy je mnoho nesezdaných párů, které mají děti, nebo žen, jenž si po uzavření manželství nechávají svá příjmení, není již zvláštní a vymykající se zvyklostem, pokud má nezletilý jiné příjmení než otec nebo jiný člen rodiny. Správní orgán I. stupně se neztotožnil s názorem otce, že dle standardů této země musí nést dítě příjmení po otci, obzvláště pokud s ním trvale nežije. Ohledně tvrzení žalobce, že je pro něj příjmení syna důležité i vzhledem k zachování rodového jména a aby zamezil budoucí konfrontaci svého syna s dotazy, proč nemá stejné příjmení jako jeho sestra, správní orgán I. stupně uvedl, že v případě povolení změny příjmení na K. by syn mohl být dotazován, proč se nejmenuje stejně jako matka. Hlavním kritériem rozhodnutí je oprávněný zájem nezletilého, přihlíží se ke vztahu rodiče s nezletilým a důvodům, proč rodič nesouhlasí se změnou příjmení. Kladné rozhodnutí se vydá zejména tehdy, jestliže rodič, který se změnou příjmení nezletilého dítěte nesouhlasí, neplní své povinnosti vůči dítěti, nejeví o něj zájem a ztratil k němu zřejmý citový vztah, nebo jestliže z jiného vážného důvodu není v zájmu další výchovy dítěte, aby u něho byl udržován a prohlubován pocit sounáležitosti

s tímto rodičem. Z postoje matky je zřejmé, že s dětmi o věcech otevřeně diskutuje, dceři citlivě vysvětlila, proč se jmenuje po otci a proč se Š. jmenuje po ní. Důvody, které uvádí proti změně příjmení, správní orgán akceptoval. Z postoje žalobce vyplývá, že hlavním důvodem pro změnu příjmení syna Š. je jeho přesvědčení, že děti se mají jmenovat po otci a zachování příjmení rodu, až za tím následuje zájem dítěte, které by se s jeho názorem mělo bezpodmínečně ztotožnit. Otec nepřipouští jinou variantu, než že se syn má jmenovat po otci. Pokud by v budoucnu sám nezletilý chtěl změnit příjmení a zachovat tak rodové příjmení otce, může tak učinit ve věku, kdy bude k tomuto rozhodnutí kompetentnější, což pro něj bude méně problematické, než kdyby v budoucnu chtěl změnit příjmení otce na příjmení matky.

16. Proti rozhodnutí správního orgánu podal žalobce odvolání, v němž uvedl obdobné námitky jako v podané žalobě. Napadeným rozhodnutím žalovaný odvolání žalobce zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. V odůvodnění žalovaný uvedl, že ke změně příjmení musí existovat vážný důvod. V případě nezletilého je pak klíčový soulad požadované změny s potřebami a zájmy nezletilého. Žalovaný odkázal jednak na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2011, č. j. 1 As 26/2011 – 55, dále pak na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 1971, sp. zn. 1 Cz 50/71. S přihlédnutím k požadavku stability příjmení jako jednoho ze základních identifikačních znaků osoby dospěl k závěru, že ke změně příjmení nezletilého Š. P. na K. nejsou vážné důvody. Žalovaný zejména zdůraznil praktické důvody, kdy nezletilý Š. žije od narození ve společné domácnosti s matkou, která se jmenuje P. a je častěji konfrontována s potřebou představovat sebe i své dítě okolí. Žalovaný rovněž ze šetření v informačním systému evidence obyvatel zjistil, že dvě nezletilé děti žalobce, které má s jinou ženou, s paní Š., se jmenují příjmením po matce, tj. K. Š. a T. Š. Pokud šlo o starší sestru nezletilého Š. B., která nese příjmení po otci, k tomu žalovaný uvedl, že v případě nesezdaných rodičů dítěte je právní úprava mnohem volnější a není žádným zákonem vyloučeno, aby společné děti nesezdaného páru nesly různá příjmení. Dnešní společnost nijak negativně nevnímá skutečnost, že sourozenci nesou různá příjmení. Standardy běžné v České republice, jimiž žalobce argumentoval, se plynutím času a s tím souvisejícími změnami ve společnosti značně posunuly, a to i s ohledem na velmi vysoký počet dětí, které se rodí mimo manželství a které nežijí s oběma rodiči ve společné domácnosti. Dnešní společnost nijak negativně nevnímá skutečnost, že sourozenci nesou různá příjmení. V popření má být blaho dítěte a změna příjmení dítěte není prostředkem k řešení vzájemných sporů rodičů týkajících se výkonu rodičovské odpovědnosti.
17. Při jednání dne 31. 1. 2022, které proběhlo bez přítomnosti žalobce, zástupkyně žalovaného s odkazem na odůvodnění napadeného rozhodnutí a na vyjádření k žalobě navrhla zamítnutí žaloby jako nedůvodné. Mgr. P. uvedla, že zamítnutí žádosti považuje za správné a že žaloba by měla být zamítnuta.
18. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení před správními úřady obou stupňů z hlediska žalobních námitek, uplatněných v podané žalobě a při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 s.ř.s.) a dospěl k závěru, že
19. Základní skutkové okolnosti posuzovaného případu, z nichž při svém rozhodování soud vycházel, byly následující. Žalobce má s paní P. dvě děti, dceru B. K., narozenou dne 12. 6. 2009 a syna Š. P., narozeného dne 18. 6. 2017. Otcovství u dcery B. bylo před jejím narozením určeno prohlášením o otcovství, kdy se rodiče shodli na určení příjmení

po otci. Před narozením nezletilého Š. komunikace mezi matkou a žalobcem nefungovala, před narozením dítěte nebylo otcovství určeno a nedošlo ani k dohodě o příjmení dítěte. Do rodného listu bylo zapsáno příjmení podle matky. Po jednání u Obvodního soudu pro Prahu 10, kdy se vyjasnilo použití pojmu „domnělý otec“ paní P., učinili dne 1. 11. 2017 žalobce a paní P. před Úřadem městské části Praha 11 souhlasné prohlášení o otcovství k nezletilému Š. V zápise, který je oběma rodiči podepsán, je uvedeno, že se rodiče dohodli, že volí dítěti příjmení: P. Z téhož dne je úřední záznam sepsaný matrikářkami a vedoucí oddělení se žalobcem, ve kterém je zaznamenáno prohlášení žalobce, že s příjmením dítěte P. nesouhlasil, že mu však bylo řečeno, že nesouhlas ohledně příjmení nemůže být do zápisu uveden. Protože chtěl uznat otcovství, zápis podepsal. Dále je v záznamu uvedeno, že matrikářka uznala svoje pochybení, že měla do zápisu uvést větu, že se rodiče na příjmení dítěte nedohodli.

20. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 6. 12. 2017, č.j.: 20 Nc 1505/2017 – 7, bylo nato zahájeno podle § 13 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních řízení ve věci určení příjmení z úřední povinnosti. Ve věci nahrazení souhlasu matky k podání žádosti o změnu příjmení nezletilému Š. rozhodl Obvodní soud pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 26. 2. 2018, 20 P a NC 385/2017, č. j.: 20 Nc 1505/2017 – 18, tak že tento souhlas uděluje. Kolizní opatrovník se k návrhu vyjádřil tak, že mají-li děti shodné rodiče, měly by mít i stejná příjmení. Vzhledem k tomuto návrhu a provedení dokazování soud udělil žalobci souhlas s podáním návrhu u správního orgánu.
21. Podle § 19 odst. 2 zákona o matrikách: *„Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se запиše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se запиše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze změnit.“*
22. Podle § 19 odst. 5 zákona o matrikách: *„Není-li otec dítěte znám, запиše se do knihy narození příjmení matky, které má v době narození dítěte.“*
23. Podle § 19 odst. 6 zákona o matrikách: *„Nelze-li dosáhnout dohody rodičů o příjmení dítěte, příjmení se do knihy narození nezapiše a matriční úřad o tom učiní oznámení soudu.“*
24. Podle § 68 odst. 2 zákona o matrikách: *„Rodným příjmením se rozumí příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví.“*
25. Podle § 72 odst. 1 zákona o matrikách: *„Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.“*
26. Podle § 72 odst. 2 zákona o matrikách: *„Změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.“*
27. Podle § 72 odst. 4 zákona o matrikách: *„Změna jména nebo příjmení se nepovolí, jestliže by změna byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého.“*
28. Jelikož žalobce byl bez bližší argumentace navrhoval napadené rozhodnutí zrušit pro vady řízení bez jednání podle § 76 odst. 1 písm. a) až c) s.ř.s., soud se nejprve zabýval tím, zda napadené rozhodnutí netrpí těmito vadami. Soud souhrnně uvádí, že neshledal, že by

rozhodnutí vydaná v obou stupních byla nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů či pro nesrozumitelnost, že by skutkový stav, který vzaly správní orgány obou stupňů za základ napadeného rozhodnutí, byl v rozporu se spisy nebo v nich neměl oporu anebo vyžadoval rozsáhlé nebo zásadní doplnění, Soud rovněž neshledal, že by došlo k podstatnému porušení ustanovení o řízení před správními orgány, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Správní orgán I. stupně shromáždil všechny potřebné podklady pro vydání rozhodnutí. Tyto důkazní prostředky správní orgány obou stupňů zhodnotily a své úvahy v potřebném rozsahu uvedly v odůvodnění svých rozhodnutí. Tuto námitku tedy soud neshledal jako důvodnou.

29. Žalobce namítl, že bylo porušeno jeho právo na ochranu rodinného života, že byl jednáním matky a následně správních orgánů vyloučen ze spolurozhodování o příjmení dítěte. K této námitce považuje soud za potřebné poukázat na to, že nevyhovění žádosti o změnu příjmení rozhodnutím příslušného správního orgánu nelze označit za vyloučení ze spolurozhodování o příjmení dítěte. Jestliže nezletilý Š. se narodil za situace, kdy matka nebyla provdaná a otcovství k dítěti nebylo v den jeho narození určeno souhlasným prohlášením rodičů, byl do knihy narození zapsán pod příjmením matky v souladu s § 19 odst. 5 zákona o matrikách. Žalobce měl následně možnost podat žádost o změnu příjmení nezletilého, kterou využil. Důvody, pro které došlo k určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů až 1. 11. 2017, nejsou z hlediska uplatněné námitky rozhodné.
30. Žalobce dále namítl porušení práva na spravedlivý proces upřednostněním nesouhlasu matky se změnou příjmení nezletilého Š. přesto, že byl její souhlas nahrazen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10. Rozhodnutí dle něj neodpovídá okolnostem případu.
31. Pokud se týká rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 2. 2018, sp.zn. 20P a Nc 385/2017, č. j. 20Nc 1505/2017-18, tento pouze nahrazoval souhlas matky jako zákonné zástupkyně nezletilého k podání žádosti podle § 72 odst. 1 zákona o matrikách. Byť při udělení souhlasu soud přihlédl ke stanovisku kolizního opatrovníka, že mají-li děti shodné rodiče, měly by mít i stejná příjmení, nelze tento názor považovat za závazný. Obvodní soud pro Prahu 10 nerozhodoval o určení příjmení nezletilého Š. ani o povolení či nepovolení změny příjmení, neboť pouze správní orgány jsou ve smyslu § 72 odst. 2 a 4 zákona o matrikách nadány právem samostatně posuzovat vážnost důvodů pro povolení změny příjmení a soulad změny příjmení se zájmy a potřebami nezletilého dítěte.
32. K nesouhlasu s hodnocením shromážděných podkladů je třeba na počátku zdůraznit, že při rozhodování o tom, zda existuje pro změnu příjmení nezletilého vážný důvod, žalovaný musel v podstatě proti sobě hodnotit to, že dcera žalobce a paní P., starší sestra nezletilého, má příjmení po otci a že by bylo vhodné, aby oba sourozenci měli stejné příjmení. Naproti tomu stál argument matky, že nezletilého má ve své péči, a jejich shodné příjmení usnadňuje komunikaci ve společnosti.
33. Žalovaný k této situaci s odkazem na § 72 odst. 2 zákona o matrikách uvedl, že vážný důvod je neurčitý právní pojem, že v případě změny příjmení nezletilého dítěte je klíčový soulad požadované změny s potřebami a zájmy nezletilého. Vzhledem k tomu, že nezletilý žije ve společné domácnosti s matkou a že tato je oba představuje při různých příležitostech, jeví se být vhodnější, aby nezletilý nadále nesl její příjmení. Na druhou stranu žalovaný nepřihlédl k tvrzení otce, že je pro něj otázka příjmení syna důležitá z hlediska zachování rodového jména. V průběhu řízení bylo totiž zjištěno, že ze vztahu s jinou partnerkou se narodil v roce X syn T., který má příjmení matky. K požadavku, aby

obě děti měly stejné příjmení, žalovaný uvedl, že ani tato okolnost není důvodem pro povolení změny. V případě nesezdaných rodičů je právní úprava mnohem volnější, než je tomu v případě rodičů, kteří jsou manžely. Společné děti nesezdaného páru mohou mít různá příjmení. Na argument žalobce, že stejné příjmení dětí odpovídá standardům v České republice, žalovaný reagoval poukazem na změnu poměrů ve společnosti. Změna příjmení dítěte není prostředkem k řešení vzájemných sporů rodičů.

34. Podle § 50 odst. 4 správního řádu pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.
35. Jak již soud uvedl výše, odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 nebylo v daném případě závazné. Pokud se jedná pak o hodnocení jednotlivých podkladů a zejména vyjádření účastníků řízení, toto soud shledal jako provedené v souladu s jejich obsahem. Jejich hodnocení nevybočilo z rámce zákona, žalovaný přihlédl ke všemu, co v daném případě vyšlo najevo a že závěry nejsou v rozporu se zásadami logiky. K porušení § 50 odst. 4 správního řádu tedy nedošlo.
36. K otázce potřebnosti stejného příjmení dětí nesezdaných rodičů lze odkázat na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2015, č. j. 2 As 255/2014, *že při žádosti o změnu příjmení je třeba zohledňovat veřejný zájem na tom, aby členové jedné rodiny měli stejné příjmení. Zároveň je však nutné mít na paměti, že příjmení osoby je ústavně chráněno čl. 10 Listiny základních práv a svobod a jako součást práva na rodinný život a soukromí i čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V případech ingerence veřejné moci do práv jednotlivce na rodinný život a soukromí je tak třeba dbát o to, aby byla nalezena spravedlivá rovnováha mezi zájmy individuálními a zájmy veřejnými. Právě tento cíl sleduje § 72 zákona o matrikách, který umožňuje změnu příjmení osoby nikoli neomezeně, ale pouze tehdy, existuje-li pro to vážný důvod. Zatímco stěžovatelem citovaný § 860 odst. 1 občanského zákoníku představuje obecné pravidlo pro určení příjmení dítěte, ustanovení § 72 zákona o matrikách reflektuje veřejné subjektivní právo na to, aby takto určené příjmení mohlo být za určitých podmínek změněno. Tím, že správní orgány § 72 odst. 2 zákona o matrikách ve svých rozhodnutích (stejně jako stěžovatel v kasační stížnosti) nevzaly v potaz, omezily svá rozhodnutí na pouhou obhajobu východisek § 860 odst. 1 občanského zákoníku (resp. veřejného zájmu na tom, aby děti týchž rodičů měly stejná příjmení), aniž by se zaměřily na svůj primární úkol, tj. na rozhodování o veřejném subjektivním právu žalobců (resp. jejich nezletilého dítěte) na prolomení tohoto pravidla.*
37. Citované rozhodnutí podporuje závěr, že zájem na tom, aby děti týchž rodičů měly stejné příjmení, není zájmem, který by měl být upřednostňován před jinými okolnostmi, které vyvstanou v konkrétním případě. Dle soudu je v dané věci významná ta skutečnost, že žalobce se synem nežije ve společné domácnosti, že péči o nezletilého obstarává matka. Rozdílné příjmení sestry pak nemusí způsobovat problémy, neboť mezi sourozenci je větší věkový rozdíl a nezletilý Š. bude od začátku uvyklý tomu, že má jiné příjmení než jeho sestra.
38. Ze všech shora uvedených důvodů soud žalobu podle § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.
39. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s.ř.s., když žalobce ve věci úspěch neměl a žalovanému náklady řízení nevznikly. Vzhledem k tomu, že soud Mgr. P., jako

zúčastněné osobě, neuložil žádné povinnosti, nerozhodoval o jejích nákladech řízení (§ 60 odst. 5 s.ř.s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 31. ledna 2022

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu